

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

Keressz az — okot.

Bulgária még igen rövid idő előtt egyrészt igazi antik hőskölteménynek s másrészt a legszebb és legnemesebb idillnek volt színhelye. Jelenlegi helyzete pedig valóságos moderntragédia.

Bulgáriának, a kis államnak, nagy gyásza lett. Leghívebb, legönzetlenebb fia, ki buzgón küzdött hazájának és nemzetének függetlenségéért, politikai ellenségei által felbérelt orgyilkosoknak esett áldozatul. S a forrongó közvélemény a gonoszított bünszerzőit, s legalább is részeseit, magában a fejedelemben és a kormányban gyanítja.

S ha az előbbi feltevést elfogadni nem bírjuk is, az utóbbi vád nagyon hasonlít az ottani állapotokhoz és az elkövetett gyalázatos tett körülményeihez.

Valóban könnyelmű, sőt erkölcstelen optimizmus kell ahhoz, hogy valaki a megtörtént eseményt úgy tekintse s a fölötte úgy vigasztalódjék, hogy hiszen az emberiség történetében mindig nagy szerepet játszott a politikai gyűlölet és fanatizmus s a jelenlegihez hasonló esetek eddig is elég gyakran fordultak elő.

S a felvilágosodottabb és becsületesebb peszszimizmus erre csak azt válaszolhatja, hogy a legszomorubb dolog épen az, hogy még az emberiségnek dícsérvéssel emlegetni szokott előrehaladottabb korában, most is megtörténhetik az ilyen eset.

Továbbá legkevésbé sem nyújthat vigasztalást az a kibuvó védekezés, hogy hiszen a jelenlegi eset korántsem valamely igazán civilizált, hanem csak egy félig civilizált helyen történt. Gyarló védekezés bizony ez, s meg sem állhat, főleg ha jól szemügyre vesszük az indokot.

S hát mi ez az indok? végső elemzésben semmi más, mint a hatalomért és a koncepcióért való küzködés és birkózás.

S a jelen esetben maguk a közvetlen tettesek de is, még inkább esetleges bünszer-

zőik és részeseik, pusztán csak a fenn említett indokból használták a tört és a revolvert.

Legyünk őszinték és valljuk be, hogy a mai erősen elkorcsosult és korrumpált világban, mindenütt az a politikai jelszó: ha bárki a te hatalmi érdekeid útjába áll, minden lehető eszközzel azon légy és oda hass, hogy azt félrehárítsd, s ha kell és ha lehetséges, akár tönkre tedd.

S erre nézve egyrészt a civilizált s másrészt a csak félig civilizált helyek között legfőljebb az a különbség létezik: hogy az előbbi kevésbé drasztikus, de azért épen olyan szegénytelen eszközökkel dolgozik, míg az utóbbi a legdurvább módon, még fegyveres orgyilkosságra is kész!

Goluchovsky a királynál.

Bécsből jelentik, hogy gróf Goluchowsky külügyminiszter Ischlbe utazott, hogy a királynak folyó ügyekről referáljon.

A kultuszminiszter és a millénium.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, az 1896. évi ezredéves országos kiállítás országos bizottságába a vezetése alatt álló miniszterium képviselőjére dr. Klamarik János miniszteri tanácsost küldötte ki.

Még egy rendelet.

Az egyházpolitikai rendeletekre most a pótrendeletek következnek. Előreláthatólag annyi lesz, hogy az illető tisztviselők belebódulhatnak a nagy halmazba. Különben a legújabb rendeletet s illetőleg pótrendeleletet a belügyminiszter adja ki. A félhivatalos »Bud. Tud.« eről a következőket jelenti:

»Az állami anyakönyvekről szóló törvény végrehajtásánál legközelebb a belügyminiszternek még egy rendelete jelenik meg, a mely — miként értesülünk — az életbenléti bizonyítványok kiállítását szabályozza, a minők például a nyugdíjasoknál szükségesek. Eddig az ilyen bizonyítványokat tudvalevőleg a lelkészek állították ki; most ezen bizonyítványok kiadásáról is az állami anyakönyvvezetőknek kell gondoskodniok.«

Belopotoczky püspök beszéde a tiroli katonákhoz.

Dr. Belopotoczky Kálmán tábori püspök, és nvárad kanonokról, elismerjük, tisztos fenntartással egyik helybeli lap is közli azon hírt, hogy a tiroli vadászokat a magyar közjog érzékeny megsértésével lelkesítette volna zászlójuk szentelése alkalmával mondott beszédében, midőn a közös hadsereg legfőbb hadurának a császárt vallotta.

A beszéd szövegét nem ismerjük, de ismerjük a tábori püspök ur hazafias jellemét s kizártnak tartjuk, hogy ő magyar közjogot megsérteni kívánta volna s hogy ő jól ne tudná s ne vallaná, hogy a közöshadsereg legfőbb hadura ő császári és apostoli királyi felsége, aki nekünk magyaroknak apostoli királyunk, míg az osztrákoknak császáruk.

Azért ha a tiroli fiuknak egyházi beszéde hevében csakugyan mondta volna: maradjatok hűek . . . császároktokhoz ez olyan eset volna, ami hazánkban is könnyen megeshet a magyar praecialó s nem közjogi fejtegetéseket tartó katona pappal, de itt azzal a kifejezéssel: maradjatok hűek királyotokhoz; mert a magyar fiuknak kedvesebben eseng a király szó a fülükbe, ép úgy, mint az osztrákoknak s tiroliaknak viszont a császár név hangzik jobban.

E közlés kapcsán a »Magyarország« több helytelen állítását is biztos tudomásból helyreigazíthatjuk:

1) Az nemesak Belopotoczky Kálmán érdeke, hogy a közös hadsereg fölött az egész monarchiában joghatósággal bíró tábori püspök ne mindig osztrák, hanem időnkint magyar pap is legyen; mert a közös hadsereg nem csak osztrák hadsereg s annak csak örülnünk lehet, ha velünk magyarokkal szemben a paritás így is gyakoroltatik.

2) Nagy tévedés azt állítani, hogy Gruscha mostani bécsi bíbornok érsek, ki Belopotoczkynek elődje volt. jobban jövedelmező állást keresett, a bécsi érsekségben; hisz nem is igen akarta elfogadni, mert nem akarta elhagyni a kath. legényegyletek ügyét, melyeknek Bécsben ő még a kath. legényegyleteket megteremtő Kolping Adolf által kismemelt s felkért vezér-embere s országos központi elnöke volt.

Különben a bécsi érsekség a velejáró terheket s kiadásokat tekintetbe véve anyagilag kedvezőtlenebb, mint Gruscha előbbi helyzete volt, mert tudni kell, hogy Gruschának is volt bécsi kanonoki javadalma, a tábori püspökségnek egymagában szerényebb javadalmazása mellett.

És hogy a magyar tábori püspöknek is gondoskodtak javadalmazása jobbításáról magyar kanonoki javadalommal: ennek — úgy véljük — az volt az oka, hogy a magyar tábori püspök se legyen szegényebb, mint más.

Korszellem.*)

A történelem tanúsága szerint az uralkodó korszellem mindig a legnagyobb befolyást gyakorolta s gyakorolja még ma is az államok úgy beléletére, mint külsőleg nyilvánuló funkcióira, és annak helyes vagy téves iránya nemzeteket boldogítani, de egyuttal tönkretenni is képes.

Tagadhatatlan tény, hogy mai korunk az előhaladás korszaka. Tudományok és művészetek magas nivón állanak. E téren valóban elismerés illeti a szellemi harcokat, a melylyel a tudományok művelői a különféle ismeretek tárházába vezették az emberiséget. Sajnos azonban, hogy ezen elismerésünket nagyban csökkenti a századunk szellemi és anyagi vívmányain uralkodó téves korszellem, a melynek még az is egyik fő eredménye, hogy az emberiség a felvilágosultság utáni küzdelmében a tévedésbe ejtő egyoldalúság veszélyes útján jár. Reális korszellem uralja századunkat, amely az emberi élet magasabb princípiumai iránt való lelkesedéssel homlokegyenest ellenkezik, s a mely már is megtermette társadalmunkra annyira káros gyümölcseit. Isten, vallás, erkölcs elavult fogalmak; a lelkiismeret szabadsága merő humberg. Önérdék jellemzi a mai kor szellemét, a mely egyedül az állami mindenhatóságot növelni látszik hivatva lenni, a közjó előmozdítására pedig mi ügyet sem vet. Veszélyes tünetek mutatkoznak az egész kontinensen, sajnos, már hazánkban is, s azért a főfigyelmet a téves korszellemnek rombolásaira fordítsuk.

Korunknak, s így hazánkban is, egyik kétségen kívül legnagyobb vívmánya a sajtószabadság, a mely megszabadította a sajtót az oly lealázó cenzurától s lehetségessé tette, hogy kiki független meggyőződését nyilvánosságra hozhassa. Elszomorító azonban, ha látjuk, hogy nemzetünk ezen kimondhatatlanul nagy kincse a romlott korszellem szolgálatába szegődött s így szabad sajtónk szabadossá változott. Elszomorító az is, ha rátekinünk azon hatalmi tul-

* Laptársunk a »Pécsi Közlöny«-ből veszik át ezt a figyelemreméltó cikket.

kapásokra, a melyek a sajtó terén a téves korszellem védelme alatt gombamódra szaporodnak. Elvet, meggyőződést pénzen árulni — ma már közönséges valami; az ország becsületesebb elemeit tendenciózus ferdülésekkel félrevezetni, a hitet, meggyőződést árucikkékké devalválni — büntetlen dolog; ellenben a jóirányú, a közjó érdekét felkaroló sajtó szabadságát megvédeni, mi több: azt határozottan pártolni — politikai bűn, a mely megtorlást érdemel. Ez azonban csak biztatás a kitartásra; szaporítani fogja a politikai vértanuk számát, hogy így annál eklatánsabb módon feltűnjék azon eszmék magasatos volta, a melyeket a keresztény sajtó képvisel. Munkálkodjunk serényen a keresztény sajtó felvirágozásán; támogassuk szellemileg és anyagilag első sorban mi katolikusok, valamiképp mind azok, kiket velünk együtt az igazság szeretete s az emberiség közös jóléte lelkesít.

A hazánk politikai és társadalmi viszonyait már husz év óta uraló álszabadelvűség a téves korszellem folyománya, a mely a hazafiság ürügye alatt a keresztény társadalmi jogrend ellen aknamunkát folytat, s a melynek hatása alatt született meg a modern jogállam, a mely a jogot csak affektálja. Sehol annyit nem beszélnek vallásról és erkölsről, jogról és szabadságról, mint a modern jogállamban és mégis sehol sem történt több visszaélés azokkal, mint épen ellenleg, a szakadelvűség uralta jogállamban.

A modern, szabadelvű állam az alattvalók legfőbb javainak előmozdítását szintén csak affektálja, a mi nyilvánvalóvá lesz, ha vizsgáljuk: milyenek a téves korszellem szülte hatalmi kinnövések ezen a téren is. A nép feljajdul nyomorában, sir, panaszkodik, hogy nincs betevő falatja, de ezen panaszokat senki sem hallja mert a szabadelvűség nyomtatott szöcsövei megtévesztik a közféleményt, a mennyiben az általános nyomor helyett az egész társadalom jólétének virányairól regélnek, a mely jólét csak fokozódni fog az áldásthozó egyházpolitikai törvények életbeléptetésével. Kétségbe kellene esnünk azon szomorú körülmények fölött, a melyeket a romlott korszellem teremtett, ha nem volna hitünk az isteni Gondviselésben s

reményünk arra nézve, hogy a Mindenható meg fogja elégegni hazánk nyomorát, s hogy így arra egy szebb jövő hajnala fog hasadni.

A romlott korszellem ezen pusztításaival szemben önzetlenül felmerül bennünk a kérdés: mit tegyünk a fenyegető veszély elhárítására, első sorban mi katolikusok, kik hivatva vagyunk a keresztény civilizációt kiszabadítani a romlott korszellem békóiból? Ámulás volna részünkről hitelveink ellen, ha tétlenül néznők a dolgok folyását. A szemlélődés nem segít akkor, mikor az idő tette szólít. Aki babért akar elérni, annak küzdenie is kell érte.

Szommer Gyula.

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 25.

A »Magyar Állam« »Assistentia passiva« című cikkében kifejti, hogy a passiva assistentia igen jó eszköz a revízió erőszakolására. Nem helyeselhetné, hogy a lelkészek a polgári házassághoz szükségelt keresztleveleket ki ne adják; szigorú büntetésnek tennék ki magukat és nem nyernének vele semmit. A ki polgári házasságra lépni akar, azt akadályozni nem szabad; de a ki a polgári házasság ellen küzdeni akar, az használja föl a passiva assistentia-t, ezzel rést üthet a kényszer törvényen büntetlenül és ha az országban csak egynéhány száz ilyen eset fog előfordulni, meg lesz mutatva a módja, miként lehessen a vallástalan törvényt kikerülni, miként kelljen a keresztény házasságot tisztelni épen azért, hogy a vallásos hívek a passiva assistentiával is megelégedzenek, a szentséget ezen szerény formában is megbecsülik.

A »Hazánk« a Tribuna által a nemzeti-ségekre intézett proclamációt közli feltüntetve ama merevséget melyet a magyar nemzettel szemben tanúsítanak, hogy inkább oroszok mint magyarok leszünk.

A »Budapesti Hírlap« »Szerencsés uralkodók« cikkében elmondja, hogy a belügyminiszter leiratot intézett a vármegyékhez, hogy a tisztújításon csakis qualificatióval bíró egyéneket válasszanak meg, és mégis épen ő az aki ehhez nem tartja magát, hanem nálá pusztán a protekció határoz.

A »Pesti Napló« a királyi ház magyarságáról cikkez, s kimutatja, hogy az uralkodó család Magyarországon tisztán magyar,

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Aranka imája.

— Elbeszélés. —

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Szép volt, mint a fésző rózsabimbó, jó volt, mint az égi angyalok, ártatlan volt, mint az első emberpár a teremtés pillanatában — csak egy hibája volt, hogy nem tudott szeretni. Azaz tudott, hiszen szerette szülőit, lángoló, önfeláldozó szeretettel; szerette hozzátartozóit szívből, igazán, szeretett mindenkit s őt is szerette mindenki. Nem is ez a szeretet hiányzott nála, hanem a mit úgy hívnak, hogy: szerelem. Szíve most is olyan volt, mint két évvel előbb, mikor még a zárda falai között dobogott: nem tudott, nem akart szeretni. — Azért-e, hogy ne kelljen csalódnia, azért-e, hogy netalán mikor egyet boldogít, mást akkor tegyen boldogtalanná, — mert hiába, tudta azt Aranka is, hogy nem utolsó leány. — avagy szívébe volt ez oltva! — ne keressük.

Kinyílik a rózsabimbó,
Hogyha eljő a kikelet;
Megnyílik a szív is, hogyha
Felismeri, a kit szeret.

Nagy-Telkes városa híres volt fiatalágáról de fölöttébb híres volt hét országra szóló báljairól. Nem is látott szem soha annyi »szépnemet« együtt, mint a farsangi évadban Nagy-Telkes; még pedig olyanformán, hogy a »szépnemet« alatt mindkét nem egyformán értendő. Hivatalosak voltak még a hetedik határból is,

de ez nem jelenti, hogy a hivatalnokokat zárt ajtó fogadta volna. S nem is voltak minden jelentés nélküliek a telkesi bálók. Nem egy boldog házaspár tudna erről bizonyosságot tenni, kiket a jó szerencse a telkesi bálón hozott össze azzal, akit a szív magának előre megalakított.

Mert gyakran a véletlen teremti a legboldogabb házasságot.

Havérék is hivatalosak voltak az idei bála. Szívesen vették a meghívást; mert úgy gondolkodtak, hogy ha már annyi megtalálta élet-párját, boldogságát s ezzel mindenét a telkesi bálón, mért ne találhatná meg Aranka is! Utóvégre is úgy alkotta Isten a leány szívét, hogy szeretve szerettesék s szeretettve szeressen. A harangvirág is nehezen nyitja meg kelyhét, de ha egyszer megnyitotta, sem a vihar, sem az áldozó nap előtt nem csukja le azt, csak hervadáskor hullatja le szirmait. Aranka szívében sem rezdült még meg a szerelem hurja; pedig szülei várták s talán ő maga is szerette volna ha akad olyan férfiszem, mely a szerelem szikráját lángra gyújtja szívében. S amit titkon óhajtott, de mit remélni nem mert, megtalálta a telkesi bálón egy göndörhajú fiatal ember sötét szemében. A ragyogó szempár megigézte, rabjává tette. Egy véletlenül találkozó tekintetből megtudta, érezte szívében, hogy szereti. Miért? »Kérdezd a rózsát: miért nyitja meg kebelét a harmat gyöngyének; kérdezd a napot, miért melegít? — érzi ő a szerelem malasztját, de okát nem tudja... S Balázs Adorján, — mert így hívták a fiatal embert, — szintén úgy érzett, mint Aranka; s ahogy az

első négyesre beharangoztak, már szemben állottak, kiolvashatták egymás szeméből a boldogságot. Kiolvashatták, igen; mert elbeszélni azt nem lehet. Kicsi a szívnek a birodalma, de érzelve messze fölülmul minden emberi képzetet. Egy hosszú életen át tartó fáradságos tanulás útján szerzett ismereteinket mind kibeszélhetjük, de amit a szív érez, azt egy nemesen érző kebel sem tudta még szavakban híven kifejezni.

Amint a fiatal pár végig lejtett a vikszos termen, a szülék megelégedett arczáról sokat leolvashattak s hallhatta az itt-ott elejtett megjegyzést: az Isten is egymásnak teremtetted. De úgy tettek, mintha nem hallották volna, s a megjegyzések elhangzottak a változásnak minden észrevehető eredménye nélkül; hanem mikor egy ilyes megjegyzésre azt találta kérdezni Adorján a karján pihegő Arankától, hogy ugyan mit gondol, igazat mond-e az a hamis nyelv? Aranka pillanatnyi zavarában fülig pirult s játszi kacérkodással félre bigyesztve piros ajkát azt vetette oda: nohát tudja, a kakuk is sokszor igazat kiált... S aztán, mintha csak elvágta volna beszédük fonálát: elhallgattak mind a ketten. Nem bántotta már szemüket a csillárok vakító fénye; nem lesték titkon az elejtett megjegyzéseket; azzal sem törődtek többé, hogy Ranki Margit hanyadszor ejtette le bolyhos legyezőjét; elzárult előttük a külvilág s belvilágukba merülve hosszasan elgondolkoztak. S talán a szerelemről ábrándoztak, mely mindkettőjük szívét eltöltte: talán azt vitták magukban, igazat adjanak-e a hamis megjegyzéseknek; vagy csapongó képzetük a

melyben közösgy nincs, úgy, hogy az uralkodóház tagjaival szemben viszonyunk Ausztriával a *pragmatica sanctio* szerint personal unio, úgy, hogy ha a király lemond, azt a magyar orsz. gyűlésnek is külön el kell fogadni.

A **»Pesti Hirlap«** »A püspökök forradalma« cikkében azt a nézeteltérést fejtegeti, mely legutóbb Steiner püspök és Vaszary hercegeprimás közt kiütközött abban a kérdésben, hogy lehetnek a felekezeti tanítók állami anyakönyvezetők? Róma Steiner püspök nézetét fogadta el, hogy nem lehetnek, de ezzel korántsem desauválta a hercegeprimást.

A **»Magyarország«** a Budapestre hirdett nemzetiségi kongresszus tervét veszi bírálathoz, s kimutatván, hogy annak semmi értelme nincs, valójában csak izgalmi eszköz akar lenni, hogy annak megtartását hivatkozással a törvényre meg kell gátolni.

Az **»Egyetértés«** a kivándorlás ügyét ajánlja a belügyminiszter különös figyelmébe. Nem kell tünni ama visszaélést, amivel a kivándorlási ügynökök a hiszékeny népet elboldítják.

A **»Nemzeti Ujság«** az új angol választások eredményét bírálja. Hogy a konservatívok uralomra jutottak, oka az, hogy a kormány mely az irekkel pactumot kötött, egyre több engedelményt tett a radicalisoknak, ami ellen az ag Gladstone is felszólt, mire úgy megingott a kormány tekintélye, hogy beadta lemondását.

A **»Nemzet«** az anyakönyvi felügyelőket veszi védelmébe alá, ama vádak ellen, melyek ellene országszerte felhangzanak.

A **»Magyar Hirlap«** gyengeségünknek tartja tulságos finomságunkat a hatalmi kérdésben, s ez az oka, hogy mindig kudarcot vallunk. Kis dolgokkan rögtön menesztenek diplomáciai jegyzéket, de főben járó ügyben ovatosságból vagy udvariasságból nem.

Levél égetés.

Róma, jul. 22.

Egy lélekemelő aktus zárta be mult hét esütörtök délutánján St. Stephano Rotondóban a Szt. Alajos ünnepségeket.

E templom a hozzátartozó kolostorral együtt a Kollegium Germ. Hungaricum birtokában van. A nagy XIII. Gergely pápa adta neki, mikor a Hungaricumot a Germanicummal egyesítette. A templom még

az első századokban épült fel, hogy eredetileg is az Isten háza lett volna, azt bajos megmondani. Valószínűbb vélemény szerint, mit kör alakja is inkább megerősíteni látszik, valami vágóhid-féle épület lehetett s csak később a kereszténység diadalra jutásával tüzték fel rá a keresztet. Freskói, melyek a legválogatottabb martyromsággal agyonkínzott keresztények lassu szenvedéseit ábrázolják, épen e tulságos vastag realismusok miatt undort keltenek.

Ide gyűltek össze azok, kik a »levél égetési« ünnepélyről hírt vettek. Szép szokás, a bizalomnak legközvetlenebb jele az, a hogyan Rómában szt. Alajost tisztelni szokás. Évente névünnepeére leveleket irnak hozzá, leveleket, a legtermészetesebb őszinteség hangján, mint az barátok, testvérek között már szokás. Kiki leírja bennök szívének, lelkének kívánságát. hogy ő ezeknek kiviteléért szóljon közbe Istennél. E levelek azután a szent névnapján ott nyugosznak a siron, mely a Gonzagák e fejedelmi sarjának földi maradványaiból néhány tiszteletreméltó ereklyét őriz.

Lám! nem a hős Gonzaga vitézek győztes kardja vivta ki a család hirnevét, nem! hisz ma már Mantua üres s csak itt-ott lehet találni még egy tört sirkövet — mint azt P. Meschler oly szépen mondá — melynek kopott betűiből valamelyik Gonzaga nevével hozhatjuk össze; de aki nagygyá, tiszteletre méltóvá, aki feledhetlenné tette a Gonzagák nevével, annak kezében nem fényes vas villogott, hanem sulyos ostor suhogott, mely önnön testét sebzette ki. Mert hiába a földi dicsőség, bármi nagy legyen, mégis csak olyan, mint a hulló csillag: nagy ivet, fényes ivet rajzol, de estében már, amikor azután többé nem világít, Mi az idő vetett, azt az idő aratja is le.

Voltam már egyszer oly szerencsés, ép akkor, midőn szt. Alajos halálának három százados évfordulóját ülte az Egyház saját édes hazából irt ily levelekkel Rómába jönni: mily szép volna, ha a mi ifjuságunk tovább folytatná ezt! A lapokban ajánlják a szt. Alajos társulatokat, csakugyan nagy hivatása előkelő szerepe és a jövőre kiható értéke lehetne az ily kongregációknak az ifjuság körében! Mert egy ily kongregáció épenséggel semmi nyügöt

sem vetne a nyugtalan verü ifjuság nyakába, mi által elkedvetlenithetné.

Hetenként egy exhortáció, nagyobb ünnepek előtt közös áldozás egy közös ifjusági zászló, mely alatt szt. Alajos ifju vitézi egyházi és hazafias ünnepélyek alkalmával kivonulnának, közös kirándulások, melyeken vidám játékokkal szórakoznának s magukat tisztességes és mértékletes élvezetek útján felfrissítenék: mind oly dolgok, melyek gyökeres erkölcsi fogamatosságukon kívül még nemes jellemet is ápolnának az ifju szívében, ki mindenesetre féltékenyen iparkodnék megóvni azt a hűséget melyet ily zászló alá állásakor fogad. Évenként egy pár tagu küldöttség elhozná Rómába szt. Alajoshihoz irt leveleiket: mily hatást tehetne ez a katolikus ifjuság körében!

Ugyanazon centenarium alkalmával jött a francia középiskolák ifjusága is Rómába. Pápok vezették az egyes szakaszokat: de mily feltűnő szép rend uralkodott lelkes soraikban. Mindegyik szakasznak a maga selyem zászlója közös egyszerű egyenruhájuk s ily szabályszerűség közt vonultak szt. Alajos sírházhoz áldozni.

Itt Olaszországban még inkább figyelmet érdekel az ily ifjusági kongregációk élete, mer el lehet mondani, hogy a vallásosan nevelt ifjak csakugyan éheznek és szomjuhozak az igazság igéit. A hittan az iskolákban nem kötelező tantárgy, sőt aki évente egyszer sem hallgatott katechezist, annak mellére nyilvános jutalmat tűznek.

Nyomorult kitüntetés! Amde az »ifju Olaszország« ily uton akar tapsokat koldulni és megelégszik a vallástalan ifjak és saját rabszolgalelkeinek hymnusaival is.

A kongregáció esemetei összegyűlnek a S. Stephano Rotondóban. Kezőkben égő gyertyával, páronként mennek át a templomon az oltár elé, melyen Szt. Alajosnak fénytengerben uszó szobra diszeleg. Egyikök fekete talárisban, kis karingben, fején biretummal fellép a szószékre s társaihoz beszédet intéz, kik körbe ülnek az virágokkal diszített, koszorúval körülfont és koronával ékesített állványt, melynek tartójába a beszéd végeztével beöntik a leveleket. Erre előlép a két legkisebb kongreganista, kezőkben vastyúkkal s félénken meg-

jövőben kalandozott, a jövő telkesi bálon, hogy vajjon így állanak-e akkor is egymás mellett! S ki tudja, meddig ábrándoznának, meddigszónék képzeletük mesés fonalát, ha fel nem rázná merengésökből a rendező érezes hangja. S tovább járták a tánczot, de már nem olyan élvezettel, mint előbb. Valami titkos erő hajtotta őket ki a kavargó tömegeből: valami titkos erő, amit úgy hívnak, hogy szerelem, s mely jobban szereti az ábrándozást, mint a zsbongó életkedvet.

Két ifju szív szerelemre gyuladt: s szerelmük, a mint érezték: tiszta nemes érzelem volt . . .

Havérék megértették leányukat, s örömmel adták szülői beleegyezéseket a választásba annyival is inkább, mert a minden tekintetben derék Adorjántól nem volt okuk veszélyeztetve látni leányuk boldogságát.

Valóban, Adorján nemes karakter volt. Jó nevű családnak utolsó sarjadéka; s a magas homlok és az élénk nagy szemek, féltve őrzött némi önérzetes büszkeség átörökölt jegyei és tulajdonságai voltak a Balázs familiának. . . .

* * *

Jó idő mult el a telkesi bál után. A tél fehér leplenek már csak egyes foszlányai kandikáltak a magasból az alant pompázó zöld természetre; a kikelet megcsókolta az elburkolt kis rózsabimbókat, sugott nekik valamit, és a rózsák kezdték bontogatni zöld levélkeiket.

Hiszen:

Kinyílik a rózsabimbó,
Hogyha eljő a kikelet;
Megnyílik a szív is, hogyha
Felismeri, a kit szeret.

A kikelet eljött, a rózsabimbók kinyíltak, s az Aranka szíve is megnyílt a szerelemnek; mert felismerte azt, kit igazán szeretett. Igazán szeretett s titkon meg is vallotta önmagának; vagy Adorjáné, vagy senkié. Megkérdezte szívével, s az igenlőleg felelt; megkérdezte esztét, s az a szívre utalt; megkérdezte szüleit, — különben kérdezni sem kellett őket, hisz ők azt tartották mindig, hogy a szív és az ész sugalma a legjobb tanácsadó. S hogy ki volt boldogabb: Adorján-e, vagy Aranka? Azt ők maguk sem tudták; csak azt érezték, hogy boldogok mind a ketten.

A faluban már mint nyílt titokról beszéltek az Aranka eljegyzéséről, s a hamis nyelvek már a násznapot is kijelölték, a napot is meghatározták, melyen Balázs Adorján Arankát oltárhoz vezet; jólehet talán azt még Havérék sem tudták. De ha nem is tudták, érezték, hogy nincs messze az idő. Pedig messze volt az az idő, nagyon messze, a mit ők oly közelnek gondoltak. . . .

Az ember boldogságot talál már a reménykedésben is, ebben a »földiekkal játszó égi tüneményben«; kovácsolja, szövi a tervet, építi a légvárakat, míg egy láthatatlan kéz el nem vágja reménye fonalát, romba dönti mindazt, mit örökös reménykedés között épített. Az emberi tervnek Isten a végzője. A Havérék

tervét is elvégezte Isten mindnyájok fájdalmára; s mikor örömük legteltesebb volt, akkor kellett boldogságukról lemondaniok. A megkérdett szív, a szívre utaló ész most elhallgattak s előlépett a szívnek egy rejtett kincse: a vallás. S a min eddig gondolatban könnyen átsiklottak, s a mit eddig nem is mertek egymás előtt felvetni, azt most egyszerre olyan akadály lett, mely mindnyájokat komoly gondolkodóba ejtette.

Az Adorjánék familiája kemény kálvinista faj volt; Havérék buzgó katolikusok voltak. Az öreg Balázs hallani sem akart arról, hogy fia megtagadja apáinak hitét, különben maga Adorján is sokkal büszkébb volt vallására, semhogy ilyesmit tőle várni lehetett volna. Havérék pedig kikötötték, hogy leányukat más vallásuhoz nem adják. S Aranka sem tudott megbarátkozni azon gondlattal, hogy miképen lehetne ott teljes a boldogság, ahol — bár-hogy forrjanak is egybe a szívek, értsenek is bár egyet minden egyében, — a legfőbb dologban, a vallásban nincs összhang, s ahol az »egy szív s egy lélek« kétféleképen imádja az Istent. . . .

Aranka sirva kérte Adorjánt s Adorjának majd meghasadt a szíve, mikor ki kellett mondania az utolsó szót: »nem lehet«. »No hát majd imádkozom érte«. . . . ennyit tudott Aranka mondani, s mikor a távozó alakja eltűnt, Aranka úgy érezte, mintha az most még jobban bevésődött volna szívébe.

(Vége köv.)

állnak az állvány előtt, tétovázva tartva azt az égő viaszszálat. A rendezők meggyújtják a leveleket, s ropogó tűz emészt fel azokat a bizalmas sorokat, mert már szl. Alajos átvásta mindnyáját és megtette érte a kellő lépéseket. Az illatos füst felszáll a tetőig, mint Ábel áldozatánál, szikrák pattognak ki a tűz élesztésekor s magosan csap fel a láng, mintha az ifju szívek szeretetének akarna visszhangja lenni. Utána rázendül a »Te Deum«, miközben lassacska kialszik a tűz is, a levelekből már csak hamu marad meg, de e hamuból phoenixként kél ki majd a lelkesedés: életünket és vérünket adni az Egyházt! *K-hy.*

NAPTÁR.

— Julius 26. —

Péntek, Róm. kath. Anna. Prot. Anna. Gör. kelet július 14. Priszszilla. Izr. Ab. 5.

Nap kél 4 óra 18 p., nyug. 7 óra 21 p. Hold kelle 9 óra 36 p. nyug. 9 óra 26 p.

Július 27. A bihar-diószegi tűzoltó-testület táncvigalma.

„ 28. Az érmelléki takarékpénztár közgyűlése.

„ 28. Tűzoltó-bál B.-Ujfaluban.

Aug. 3. Mérnökök barátságos összejövetele Tenkén.

„ 4. A »Hunyadi« gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Ér-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Személyi hírek.** Sal Ferencz kir. tanácsos, nagyváradai polgármester f. hó 28-án érkezik vissza szabadságáról, s azonnal megkezdik működését hivatalában. — Ragány János főszámvevő jelenleg a Félixfürdőben tölti szabadságidejét.

* **A királyné Ischlben.** Ő felsége a királyné tegnap délelőtt fél 10 órakor Bellegarde főudvarmester és Mikes grófnő udvarhölgy kíséretében külön udvari vonaton ideérkezett. A királynét a pályaudvaron a király, Mária Valéria kir. hercegnő és gyermekei fogadták.

* **Kiállítási szédelgők.** Még meg se nyílt a milleniumi kiállítás, már is megkezdte több, fővárosi csalóbanda működését, előszeretettel terjesztve ki hálóját a »jó vidék«-re, hol még nem halltak ki azok a jó balekek, kik bizni, hinni és — fizetni tudnak. Kétes hírű, tönkre ment existenciák, többnyire esőbe jutott kereskedők több ilyen, kétes hírű vállalatokat alakítottak, s ezeknek nincs más céljuk, mint hogy a vidéki, hiszékeny iparosokat és kereskedőket, ki remekeiket akarják kiállítani, megszarolják. Körlevélben — melyből Nagyváradra is érkezett egynehány — felajánlják szolgálataikat a kiállítóknak, hogy kiállítandó tárgyaikat a legforgalmasabb, a legszembevetőbb helyeken fogják elhelyezni és számukra *magas kifizetéseket* fognak szerezni. A kiállítók neveit a régiebb kiállítók névjegyzékéből, vagy bármely czimjegyzékből irták ki. Szolgálataikért nem kérnek egyebet, csak az eladott tárgyak árából csekély tiz perzentet, de még előbb szerényen — a *fedezendő költségekre eléget is kérnek.* Minél elsőbrendű kitüntetést akar az illető annál több eléget kérnek. Felhívjuk a kiállításon résztvevő kereskedőink és iparosaink figyelmét előre is, nehogy bármelyikük felüljön egy ilyen csalóbandának, mert a kiállítási tárgyak elrendezését kizárólagosan a kiállítás igazgatósága eszközli, s a kiállítandó tárgyak elrendezésében nem lesz senkinek befolyása. A tárgyak ugyanis a bejelentés sorrendje és az igényelt hely, czélszerű beosztása szerint fognak elhelyezést nyerni, de fakkor is csak a tárgyak beérkezése után. A kitüntetéseket se lehet *kieszközölni*, mint azt a szédelgők írják, hanem azokat egy e czélra választott jury fogja megítélni. Óva intjük a nagyváradai és biharmegyei kiállítókat ezektől a csalóktól, kik az előlegeket felszedvén, mihamar el fognak párologni a fővárosból. A kik már kaptak ilyen tartalmu felszólítást, jelentsék be azt a kapitányi hivatalnál, melynek kötelessége tudakozódni az illető, befolyásos urak multja után a főváros detektiv-felügyelőjénél. A kik pedig már eléget is küldöttek, haladéktalanul jelentsék fel a szédelgő bandát, hogy még, ha lehetséges, pénzüket visszakapják. Hasonló üzelmekre jöttek rá Berlinben, hol a magyar kolonia tagjait akarta így megszarolni egy csalóbanda, melynek tagjait az ottani rendőrség már összefogdosta s ártalmatlanná tette.

* **Negyvenéves házassági évforduló.** Julius hó 23-ikán ünnepelték id. gróf Almásy Kálmán titkos tanácsos és neje gróf Wenckheim Mária boldog házasságuk 40-ik évfordulóját. A főiri család összes tagjai megjelentek Kétegyházán ez alkalommal; a jótékony-ságban kifogyhatatlan grófi családot Nogáll László plébános üdvözölte emelkedett szavakkal a nagyközönség nevében.

* **Tűzoltó egyetek figyelmébe.** A magyar országos tűzoltó szövetség, melynek magas védnöke maga József főherceg, az uralkodó család legnépszerűbb főhercege, az idén K o l o z s v á r o t t tartja meg évi kongresszusát, mely három napig tart. Mind a három nap délutánján lesz valami érdekes gyakorlat. Az első nap délutánján az augusztus 16-án lesz a összbemvonulás, második napon, 17-én lesznek a diszgyakorlatok, 18-án a kongresszus harmadik napján tartják meg a versenyeket, melyeken, az ország majd mind-egyik tűzoltó egyete részt vesz. A tizenkettedik gyűlést a kongresszus bevégezte után, 19-én tartják csak meg; ezután jönnek a tisztelgések. Ennek végeztével a kongresszus tagjai Erdély legszebb vidékeire társas kirándulásokat rendeznek, melyre már is kétszáznál többen jelentkeztek. A kongresszus és a kirándulás iránt már most is országszerte nagy az érdeklődés. A jelentkezés határideje jul. 31-ike. Felhívjuk a nagyváradai és biharmegyei tűzoltó egyetek figyelmét, hogy ha a kongresszus, a kirándulásokon, vagy a versenyeken, részt venni óhajtanak, egy a határidő letelte előtt jelentkezzenek.

* **Nagyvárad város tengeri kigyója.** A színház ügye tegnap visszaérkezett a városhoz a belügyminisztertől, hova a közgyűlési határozat jóváhagyás végett felterjesztve lett, azonban ezuttal nem ennek megfelelő záradékkal, hanem csak pótlás végett, a mennyiben a Szokoly Tamás felebbezésében jelzett s általa felterjesztetni kért fővámvevői jelentés, melyben a színház építéséből folyólag a városra háramló terhek s a közköltő emelkedésének mérve vannak kitüntetve, az iratokhoz csatolva nem lett.

* **Grófi templom felszentelése Kétegyházán.** Lélekemelő ünnepélynek volt szemtanuja Kétegyháza közönsége, mint levelezőnk írja, július 22-én, midőn id. gróf Almásy Kálmán titkos tanácsos és neje gróf Wenckheim Mária csillagkeresztes hölgy házasságuk negyvenedik évfordulója alkalmával a kétegyházi templomot fejedelmi bőkezűséggel és pompával teljesen restauráltatta. A felszentelést Kramp János felső-aradkerületi esperes végezte fényes segédlettel, az ünnepi mise után dr. Kramp

rövid, de lelkes szent beszédet tartott. A templomot nagy közönség töltötte meg, kik közt az arisztokrácia számos tagja volt látható.

* **Telefon Budapesttől — Ázsiáig.** Mint megbízható forrásból értesülünk, jelenleg tárgyalások folynak a magyar, szerb, bolgár és török hatóságok között a végből, hogy internacionális telefon-vonal létesíttessék Budapesttől kiindulva Belgrád, Nis, Szófia, Filippopol és Adrinápoly városokon át Konstantinápolyig. A nagyszabásu terv megvalósulása valószínűnek mondható, mert a magyar és a szerb hatóságok már is megegyezésre jutottak, úgy, hogy Budapest és Belgrád összeköttetése telefon útján immár tényleg elhatározott dolog. Másrészt a tárgyalások Szerbia és Bulgária között már szintén túljutottak az elvi elhatározáson, úgy, hogy még csupán a török közlekedésügyi minisztérium hozzájárulása szükséges, ami azonban szintén valószínű. A nemzetközi telefonvonal létrejötte esetén közvetlen kapcsolatot fognak létesíteni Budapesttől Bécsen át Berlinig s ez esetben ez lesz a világ leghosszabb vonala. Ennek a nagyjelentőségű vonalnak középpontja Budapest lesz, s a magyar fővárosból egyaránt szóbelileg lehet majd közlekedni Nyugat-Európa szivőig ép úgy, mint a Boszporus partjáig, tehát Ázsia határáig.

* **Lefoglalt lázító iratok.** Borosjenőn az ottani esendőrőrs *Kosztin* Péter noszadai oláh tanító lakásán szerencsés házkutatást eszközölt. A míg a tanító, ki a népet magyarelleses izgató dalokra tanította, katonai szolgálatátelen *Nagyváradon* időzött, a lakását kikutatták, mely alkalommal ott többrendbeli izgató román dalt találtak, melyeken a szerzők nevei is megvannak örökítve. — Két ily dalt maga *Kosztin* irt, egy másikat *Potz Bocu* dászkaál. A dalok közül az egyik *Lukácsiu* martiromságáról szól, a másikban *Ratiu* szegedi szenvedése van leírva. Ez utóbbiból itt közlünk két szakaszt:

Szeged, Szeged, átkos Szeged!
Meddig tűr az Isten téged?
Tisza, Maros pusztítsátok,
Teljék be rajt a nagy átok!

Ott van a tölgy, fenyő, cserfa
Ellenségeink számára,
Addig is, míg harcra szállunk,
Kivívni a szabadságunk.

A dalokon kívül a bukaresti kitiltott újságokat s néhány darab izgató oláh könyvet is foglaltak le. Ezenkívül az ott talált levelekből megtudták, hogy *Ardelean* Mózes pankotai segédjegyző *Kosztin* Péternek nagyon hü elvtársa. Ez ügyben az aradi kir. vizsgálóbírószág megindította a vizsgálatot.

* **Dobresti hírek.** A multkor már említettük, hogy a nagyváradai iparosifjak kirándulást terveznek a Vidarétre. Mint értesülünk, a mulatsággal egybekötött kirándulás iránt Nagyváradon is oly nagy érdeklődés mutatkozik, hogy a rendezőségnek már eddig is ötvenen felül jelentkeztek. A dobresti vasuti vállalat igazgatósága az iparosifjaknak kérelmére megengedte, hogy a kirándulók az iparvasuton teshessék meg az utat. Mint ottani levelezőnk írja, a mérnökök is meglátogatják Dobrestet és tiszteletükre a Királyerdőben ebédet rendeznek, melyen a környék intelligenciája is részt vesz. A dobresti faipar vállalat telepén kiütött multkori tűz alkalmával megrongálódott gépet már teljes jó karba helyezték és szerdán vizsgálta felül P o z s o n y i László államépítészeti mérnök, aki az üzemre az engedélyt a helyszínen megadta. Többen nyaralnak e szép vidéken és igen kedélyesen töltik az időt.

* **Tisza Kálmán Kétegyházán.** Tisza Kálmán városunk országgyűlési képviselője fiával Tisza Lajossal a napokban kétegyházán járt, hol Almásy Dénes gr. vendége volt. A látogatás bevallott czélja az, hogy üdvözölhette id.

Almássy Kálmán val. b. titk. tanácsost; de úgy látszik, hogy ez nem pusztán udvariassági tény, hanem bizonyos politikai háttérrel bíró küldetés, amire a körülményekből bizony következtethetünk. Tisza Kálmán 30 éve nem volt kétegyházas s most, hogy az egész környéken kezd a néppárt szervezkedni s az Almássy család ezzel rokonszenvezik, szükséges, hogy ha ellenlábasknak nem is nyerhetik meg e nagy befolyású családot, legalább semlegessé tegyék. E czélra Tisza Kálmán volt kiszemelve. E látogatásról a kormánypárti lapok hallgatnak, mely hallgatás úgy látszik meg volt parancsolva. Vannak, akik e látogatást Terényi Lajos érdekében történnék mondják, kinek ügye, mióta az Agliardi ügyben ama hirhadt interpellációját megtette a gyulai választó közönség előtt veszte van. Bármiképp legyen is a dolog, annak mibenléte legközelebb ki fog tűnni.

* **Gyilkos vő.** Gyulán ma barbár kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosság történt. A gyilkosság áldozata — mint békésabai tudósítónk táviratozza — egy Tóth István nevű 77 éves vagyonos parasztagda. Tóth a tavaszszal minden vagyonát két vejére, Csete Pálra és Mihnay Józsefekre iratta. Attól fogva vége volt a családi bekének az öreg Tóth István házában. A két vő örökösen háboruskodott az öreg emberrel: szereték volna mennél előbb a föld alá tenni. Ma aztán elküldték a tulvilágra. Mihnay megtámadta és egy baltával darabokra vagdalta a fejét és megcsönkítette a testét. A gyilkos tette elkövetése után jelentkezett Drechsler báró rendőrkapitánynál Mihnay ugyan nem vallotta be, de minden jel arra mutat, hogy a gyilkosságnál segédkezett neki Csete is. A két vő az öreg halálából még hasznot is akart húzni. A nemrégiben ugyanis feltűnő magas összegre biztosították életét.

* **Harc esendőrökkel.** A szebenmegyei Sina községben véres összeütközés volt július 20-án a esendőrség és a falu népe között. A esendőrök egy fa-tolvajt akartak elfogni, kit a nép pártfogásába vett. Többszöri felszólítás után egyik esendőr a nép közé lőtt s a golyó három emberen ment keresztül. A sérültek közül egyik valószínűleg bele is hal sebeibe. Ma 12 esendőr ment ki a községbe.

* **Lipesei tanár hazánkban.** Wiegand dr. lipesei egyetemi tanár, ki a román kérdést előszeretettel tanulmányozza, mint az »A d e v e r u l« című román lap újságolja, az idén nagyobb szerű tanulmánykörutat tesz Magyarországon. Augusztus 3-án érkezik Temesvárra, honnan néhány oláh tanító és hirlapíró kíséretében kirándulásokat szándékozik tenni a délvidékre, hogy a »bánsági oláh nyelv dialektusait« tanulmányozza. Három heti tartózkodás után, mint halljuk, át akarja tenni szállását Lugosra, Karánsebesre, Mehádiára, Orsovára, Verseczre, Oraviczára, Bogsánra, azután néhány napot töltvén Aradon átutazik Belényesre, utközben meglátogatva Nagyváradot is. Három hónapig szándékozik hazánkban maradni, hogy ezt az időt a tanítók és azon oláh intelligens férfiak körében tölthesse el, kik *érdeklődnek anyanyelvük iránt.* Tanulmányutja után egy hosszabb értekezést fog írni, melyben a magyarországi és a romániai oláh nyelv dialektusait hasonlítja össze egymással. Kívánjuk, hogy a lipesei egyetemi tanár ur jól érezze magát a — barbár magyarok között!

* **Mikor a bérkoecsis experimentál.** Kalló György a 100-ik számú egyfogatu bérkoeci tulajdonosa érdekes experimentumot tartott tegnap délelőtt 10 órakor a főútcán az Irgalmasrendiek gyógyszerháza előtt. Az utcán ugyanis éppen a reggeli locsolást végezték egy új szerkezetű gummi tömlővel, mikor arra hajtattott Kalló György. Nem lévén egyéb dolga meg akarta próbálni, hogy vajjon elbirja-e a vízzel telt gummicső egy bérkoeci súlyát sebes vágatás mellett s daczára a figyelmeztetésnek áthajtattott a csövön. A kísérlet azonban balul ütött ki, mert a cső a kocsi sulya alatt egy hatalmas pukkanással kirepedt s a víz hatalmas sugárban tört ki az új résen. De a kísérletezésnek nem csak ez volt a következménye,

hanem az is, hogy Kalló kénytelen volt a cső árát 180 frtot leszurni így ezentul nem igen lesz többé kedve experimentálni.

* **Ivánfi Jenő** hangulatteljes költeményét »Sok év előtt« a »D. R. U.« mai tárczájában hozza lapunk után. A fiatal művész mint értesülünk, s ezzel kapcsolatban megirhatjuk — augusztus hóban visszatér Nagyváradra s két estén lép fel a szinkörben. Ez alkalommal közöljük a művész londoni tanulmányutjáról írt tárczáját egy fővárosi lappal egyidejűleg.

* **Nem vájja ki egyik holló a másiknak szemét.** Ezt a közmondást fényesen megcáfolta tegnap Fleischer József zsebvágó művész, ki az éjjel a »Csukához« címzett korcsmában kilopta az ottan mulatozó Fánye Tódor zsebéből annak 3 frt 6 krt tevő összes vagyonát. Az igaz, hogy Fánye Tódort sem díszítenék fel Franciaországban a becsületrend nagykeresztjével, mivel a nagyváradai rendőrség fogházát jobban ismeri mint a szülőfaluját, de Fánye mégis feljelentette Fleischert. De ez még idejekorán elpárolgott a városból. Nyomozzák.

* **Esküvő.** Zonda György helybeli ácsiparos tegnap délután esküdött örök hűséget Moldoványi Mariska kisasszonynak, a váradolaszai plebánia templomban. Az esketési szertartást Brösztel Lajos r. k. lelkész végezte.

* **Egy derék katolikus legényegylet.** A bécsi kath. legényegylet ez évi július hó 28-ik napján a cs. és kir. árvaház nagytermében ünnepli 39-ik évi fennállásának évfordulóját, mely ünnepélyen szónoklatot tartanak Heinrich Abel és Dilgskron Károly tiszteletbeli tagok kath. lelkészek. Ugyan ezen egylet az elmúlt vasárnap tartotta tisztújító közgyűlését, melyen mintegy 400 munkás vett részt. A közgyűlés a szokásos ima végezte után megnyitván, a tagok egyhangulag elnököltek: Köpl Józsefet, alelnökké Pollák Jánost, jegyzővé Lutz Leopoldot választotta.

Levelezőnk értesítése szerint a megjelent mintegy 400 munkás a legmegkapóbb képet tárta a néző szeme elé. Mind tisztességes öltözötű, és a műveltség bizonyos magasabb fokán álló, vallásos érzületű munkás volt, kik értelmesen és egymás nézetének tiszteletben tartásával tárgyalták ügyeiket, választották meg előljáróikat. *Valjon mikor adhatunk mi le munkásainkról ily hízegő tudósítást!*

* **Hirtelen halál.** Megrendítő halálesett történt városunkban tegnap a délutáni órákban. Demjén Ernő fiatal törekvő posta-távirda titkár halt el Uri-utczai lakásán oly gyanus tünetek között, hogy kezelőorvosa dr. Kazay jónak látta a haláljáról a rendőrséget értesíteni. Az elhunyt csak tegnap reggel lett beteg, mikor is heves gyomor és bél göresökről panaszkodott s már délután fél 4 órakor choleraszerű tünetek között kisenvedett. A rendőrkapitányi hivatal a halál okának megállapítása és az esetlegesen ragályos kór elterjedésének meggátlása végett a hullát azonnal a bonczházba szállította, hol ma reggel felbonczolják. Kegyetlen gunyja a sorsnak, hogy az elhunyt édes anyja a tegnap esti 7 órai gyorsvonattal érkezett egészségesnek hitt fia látogatására s helyette talál majd egy hideg, lelketlen tetemet, melyen az enyészet gyors foga s az orvosok kezei hagyta nyomot.

* **Középiskolai tanárok tanfolyama.** A Budapesti Nemzeti torna-egyesület augusztus elsejétől szeptember tizenötödikéig torna, br. Eötvös Loránd pedig augusztus 10-től szept. 10-ig fizikai tanfolyamot rendez, mely tanfolyamokon városunkból is többen vesznek részt, még pedig fizikain: Dr. Károly Irén és Krüger Viktor, a torna tanfolyamon pedig, Kappel György és dr. Pácz Sándor.

* **Katona temetések.** Nagyon szomorú, de mégis való, hogy a fiatalság nagy, feltűnő nagy százaléka a katonai évek leszolgálása közben pusztul el. Nagyobb városokban nagyon megszokott látvány már a katonatemetés; a banda kirukkol, szomorú, lassu melódiákat fujva az

elhunyt bajtársnak. Aztán megállnak a város szélén, tisztelegnek és visszajövet vidám nótákat fujnak a bandisták. Mint aradi levelezőnk írja — ott alig mulik el nap anélkül, hogy egy katonát el ne temessenek. Tamasdán Demeter közhonvéd, ki az aradi honvédség tizenkettedik századához volt beosztva, az egész század, száznolcvan ember szemeláttára fulladt a vízbe. Holttestét még nem találták meg. Friedman Izsák, tüzérmester szintén fürdés közben lelte halálát, pedig kitűnő, bravuros uszó volt. Tegnap vetette partra holttestét a Maros.

* **A negyedik fegyvergyakorlat.** A véderőtörvény szerint tudvalevőleg a tartalékos legénység tíz év után még két évet a honvédség tartalékában tölt el. A tartalékos legénység a közös hadseregben három fegyvergyakorlatra van kötelezve, a törvény azonban elrendeli, hogy ha a szolgálatviszonyok úgy kívánják, a volt közshadseregbeli tartalékos, mint honvéd a negyedik fegyvergyakorlatra is behívható. A hadügyi kormány eddig ezt a jogát nemigen érvényesítette, talán két ízben volt rá eset, hogy egy-két honvédezrednél ezeket a tartalékosokat 35 napi fegyvergyakorlatra behívták. Most azonban úgy látszik, hogy a viszonyok változtak és szükségét látják annak, hogy ezek az áthelyezett tartalékosok, de különösen az altisztek a magyar vezényszavakat elsajátítsák s a népfelkelő-csapatok kiképzésére előkészítenek. A behívásra vonatkozó rendeletet az erdélyi hadgyakorlatokhoz beosztott II. honvédkerületi honvédsapatok részére már szétküldték.

* **Elfogott tolvaj.** A rendőrség tegnap rég körözött tolvajt csipett el, akit a nyiregyházi rendőrség is kerestetett. Chmelár János a jó madár neve; Schwarcz Ignác péknél szolgált mint sütemény-elárúsító s az eltett sütemények árával Nyiregyházára szökött, ahol egy ezüst órát lopott el. Azután Hadházon, Nagyváradon csavargott s végre Debreczenbe került, de a rendőrség itt elfogta s átadta a kir. ügyészségnek.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fűrdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

Iskolai értesítő.

A belényesi gör. kath. főgymnáziumtól vett (értesítvény) értesítőből — a következő részleteket közölhetjük, — előre boesátván azt, hogy miután az értesítő román nyelven van kiadva és csak a czimlapján, van egy magyar »Értesítvény« jelző és hogy az annak szerzője Joan Butteán igazgató ur az értesítőhöz át tekintő »előszót« nem írt, mi nekünk — pedig az egész értesítő tanulmányozása ez idegen nyelven, rendkívül fáradtságos, — csak a főbb adatok közlésére szorítokozunk:

Az I. osztályban beiratkozott az év elején 67. vizsgázott 63 — 12, gör. kath. 7. r. kath. 34 gör. kel. 1. ev. ref. 9. izr. tanuló, ezek közül 20 csak románul, — 17. csak magyarul beszélt és összesen 43 tanuló volt aki a magyart is beszélte.

A II-ik osztályban beiratkozott 51 rendes és 1 magán tanuló; levizsgázott 50. 21. gr. kath. 2.

rom. kath. 20 gör. kel. 7. izraelita 41 román 9, magyar anya nyelvű 8. birta csak a román 7 csak a magyar nyelvet az összes közül 42 tanuló beszélt a magyar nyelvet.

A III. osztályban beiratkozott 53, vizsgázott 52 tanuló; 28 gör. kath., 6 rom. kath., 15 gör. kel., 1 ev. ref., 2 izr. 43 román anyanyelvű, 9 magyar anyanyelvű; ezek közül 8 csak a román nyelvet, 5 csak a magyar nyelvet birta, míg a magyar nyelvet beszélt 44 tanuló.

A IV. osztályban beiratkozott 40, levizsgázott 38 tanuló; 13 gör. kath., 3 rom. kath., 18 gör. kel., 1 ev. ref., 3 izr.; 31 román, 7 magyar anyanyelvű; a magyar nyelvet beszélt mind.

Az V. osztályban beiratkozott 38 rendes, 1 magán tanuló; levizsgázott 33 rendes, 1 magántanuló; 11 gör. kath., 2 rom. kath., 19 gör. kel., 1 ev. ref., 1 izr.; 30 román, 4 magyar anyanyelvű, — 4 csak a magyar nyelvet birta, — míg beszélni mind beszéli a magyar nyelvet.

A VI. osztályban beiratkozott 34. r. 2. m. tanuló; levizsgázott: 29. r. 1. m. tanuló; 17. gör. cath. 3. rom. cath. 9 gör. kel. 1 izr. 26 román, 4. magyar anyanyelvű; a magyar nyelvet beszélt mind.

A VII. osztályban beiratkozott 31 r. 1. m. tanuló; levizsgázott 21—14. gör. cath. — 1. r. kath. 13 gör. kel. 1. ev. ref. 27 román, 2 magyar anyanyelvű.

A VIII. osztályban beiratkozott: 21 tanuló, — levizsgázott mind, 11 gör. kath. 10 gör. kel. mind román-anyanyelvű, kik a magyar nyelvet mindnyájan beszélték.

MULATSÁG.

Anna-bál a Félix-fürdőben.

Vidám kacaj, pezsgő jókedv és öröm töltötte be a Cur-salon komor helyiségét és egy pompásan sikerült est emléke gazdagította a jelenlevőket.

Csendben, a reklámok harsogó alármjaitól menten, rövid ideig vajudott e bál terve, de a kivitel annál pompásabban, annál kitünőbbben sikerült.

A jó öreg »Félix« fürdő megtelt a diszes közönséggel, s a vén erdő odvas, mohós fái csodálkozva nézték a mozgalmat, mely betöltötte a fürdő minden részét.

S midőn már elfáradtak a táncban, Kernáts János kitűnő konyhája új erőt öntött beléjük s megindult újra a tánc és nem is szakadt hajnalig vége.

Igazán nem tudunk szavakat találni, melyekkel hüen tudnánk ecsetelni a kellemes est sikerét.

Próbálkozásunk kárba vész s talán az alábbi névsorból sejteni fogják azt azok is, kik bármely okok miatt nem vehettek részt a kitűnően sikerült mulatságon.

Jelen voltak:

Asszonyok: Janky Józsefné, Bárczy Kálmánné, dr. Baróthy Akosné, Déry Jánosné, Dicker Illésné, Frankó Endréné, Frölich Józsefné, Glac Vilmosné, Reményfi Rezsőné, Kappel Józsefné, Nagy Ignáczné, Óvári Sándorné, Kemény Alfrédné, Stettner Istvánné, özv. Treunhuserné, Grünwald Henrikné, Imre Jánosné, Szabó Antalné, Papszt Imréné, Jakab Rezsőné, Jelati Kornélné, Gál Ferenczné, Leszkay Gyuláné, Kis Ernesztin.

Leányok: Baróthy Ilonka, Glac nővérek, Déri nővérek, Bárczy Margit, Bagdi nővérek, Babos Irma, Bauer Anna, Redvich Ilona, Deák Margit, Kis Anna, Kerekes Vilma, Kahner Eszter, Nagy Iza és Ida, Szöcs Emma.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Pénteken: *Kis alamuszi.* Pálfi Nina vendégfellépése.

Szombaton: *Suhancz.* Pálfi Nina vendégfellépése.

Vasárnap: d. u. *Koldusdiák.*

este: *Ingyenélők.* Pálfi mint vendég.

Strakos Febea második fellépte.

— Julius 25. —

Trobaudor 4-ik felvonása és Parasztsület.

Olyan ritka műélvezetben volt részünk, most két este egymásután, hogy nem találunk kellő szavakat annak méltó dicséretére. Ide jön Olaszországból, Turinból, egy fiatal bájos olasz énekesnő megáldva avval a csodálatos bájjal és kedvességgel, megáldva avval a bámulatos kristály tiszta hanggal, azzal a gyönyörű coloraturával, azzal a pompás játékbeli képességgel, mely csak az olaszok sajátja, melyeket a többi nemzetek művésznői igyekeznek utánózni, elsajátítani, de el nem érik soha, s fellép kétszer a szinkörben. A közönséget az első pillanatban rögtön meghódítja.

Azok a perczekig tartó, a nyílt színen és felvonások után felzúduló frenetikus tapsok, melyek a két est folyamán felhangzottak, némi csekély fogalmat nyújtanak arról, hogy mily extázisba hozza az embert egy igazi művésznő fellépte.

Mikor énekelni kezd, csend támad a szinkörben, visszafojtott lélegzettel, szemünket reá függesztve, mozdulatlanul hallgatjuk azokat az utólrhetlen gyönyörű bájos hangokat, trillákat, mely feledtet velünk mindent s valóságos extázisba hoz. A melegség, mely hangját oly behizelgővé teszi, átjárja egész valónkat. Azok a gyönyörű hatásos átmenetek a pianóból a fortissimóba s az a pedanterin, hogy a legszorosabban ragaszkodik a hangjegyekhez, minden czifraságot elhagy s az egyszerűség és keresetlenségben keresi a hatást, ezzel teszik tulajdonkép a nagy művésznőt.

Játéka páratlan. Kifejező nagy szemekinek mozdulatai, arczizmainak játéka, kézmozdulatai, taglejtései mind olyanok, hogy jobbat nem is képzelhetünk. Egy szóval művésznő a szó legszorosabb értelmében. Művésznő, kinek neve hamar világhírűvé lesz, ki játszva küzdi le a legnagyobb nehézségeket, ki a zenei árnyalatok lehető legváltozatosabb szinképeit juttatja érvényre.

Tegnap fellépte a »Trobaudor« 4-ik felvonásán mint Leonora olyan volt, minő jónak azt csak elképzelhetjük. Énekére és játékára a tökéletesség jelzője a legteljesebb mértékben ráillik. Hangja nem rendkívül nagy terjedelmű, de olyan iskolázott, olyan mesteri módon, oly bájosan kezeli azt, hogy minden egyes piece után az elragadtatás moraja fut végig a közönség sorain.

Az est piece de rés istanceja a »Parasztsület« volt.

A művésznő Santuzza-t adta olyan alakításban, melyről a külföldi lapok is azt írták volt, hogy ennél tökéletesebb Santuzza nem létezik. Feleslegesnek tartjuk még csak meg is kísérteni, hogy jellemezzük e szerepében. Látni és hallani kell ezt, megértetni nem lehet. — Elég ha megjegyezzük, hogy a darab végén valóságos tombolt a közönség. Nem volt vége-hossza a tetszésszajnak. Egymásután 10—12 szer hívták ki a lámpák elé a művésznőt, ki azonban nagy dicsőségét szerényen megosztotta partnereivel, kik arra teljes mértékben reá is szolgáltak. Mezey Mihály és Hunyady József, különösen az előbbi oly művészies alakításokat produkáltak mind játékbán, mind énekből, mely a vidéki színpadokon egyszerűen páratlanok.

Végül Barna Izsó karmestert kell megdicsérnünk a zenekar begyakorlásában kifejtett nagy munkájáért és fáradságáért.

A két opera között »A végrehajtó« című ügyes vígjáték került színre szabatos előadásban. A sikerből az oroszlanrész Bácsot illette meg.

REGENY-CSARNOK.

Magyarosodás Mocsarason.

— Vig elbeszélés. —

Írta: **Városov Gyula.**

(Folytatás és vége.)

A tiszteletesnek szeme novemberben újra a két bús irnokon akadt meg. Most már nem képpedt el, mottó helyett a meghívók ára jutott eszébe s a két áldozatrakész férfinak sem beszéddel, sem konyakkal nem szolgált.

Czndarság, igazán czudarság, hogy az értelmiség épen törődik a magyarosodás ügyével. Beszédjében valami nyolczszor fordult volna elő e kifejezés! — Kedves hiveim! s hogy meglett volna akadva e megszólítással, ha nekifog a szónoklathoz s alatta az egyik kimegy! Kényszerült volna rögtönözni s a megszólítást egyesre fordítani: Édes hiveim, Horváth János, de vigyázz! Minő botrány támadt volna ebből! Oh Márton, Márton, beh édesek is a te álmaid! A decemberi első vasárnapot már csak az ujság hozta. Kellemesen tapasztalta, hogy a két irnok elmaradt, de annál fájóbban, hogy kitsem küldtek maguk helyett.

Kalánka kezdett az Úr akaratján megnyugodni. Elpártolt a laptól is, mióta annak szerkesztője, a magyar ünnepélyek sikere felől tudomást szerzendő, nála megjelent. A kudarcot szívébe zárva, kitért a felelet elől.

Tavasszal már úgy tetszett neki, hogy a hónap elseji vasárnap nem is olyan kellemetlen foglalkozás. Az egy beszéddel éjjel-nappal résen áll s ha beharangoznak, nyugodtan töm egy másik pipára. A német hivek otthon pipáztatnak, mert saját fülükkel hallják mindig: a jövő vasárnap magyar isteni tisztelet tartatik.

A mocsarasi evangélikus egyház nemzeti ujjászületésének évfordulóján Márton bácsi koptatott a kolléga ajtaján.

— Nos?

— Csunyaúl megbuktunk.

— És az öt?

— Még mindig várom a vidékről.

— Előre megmondtam, öcsémuram; pedig a traktamentumhoz erősen készültem. Tehát a magyarosítás vasárnapi munkaszünetet eredményezett?

— Megdolgoztam érte, kedves bátyám. — Az eretnekeket, kik ugyis elkárhoznak, nem sajnálom már, hanem a szent beszédemet igen. Mióta magyar protestáns prédikáció-nális irodalom létezik, ily mesterművet nem alkottak. — Esküszöm, fogadást ajánlok, hogy nem alkotak. Elolvasásra átadjam a kéziratot?

— Szerelmes öcsém, sürgős, nagyon sürgős dolgom van. Csak még egy kérdést. Beszünteti-e a magyar kultuszt?

— Az Ur és a felsőbb egyházi hatóság helybenhagyásával támogatott presbyterium mindeneket igen bölcsen végzett el, megnyugszom örökérvényű akaratjukon, csak a prédikáció-mat szerelném egyszer elmondani.

— Ha csak egyetlen egyszer akar teljes magyar uri közönséget toborzani, adhatok alapos tanácsot, azonban biztosítom, hogy azontul színüket sem látja többé.

— Inkább egyszer, mint egyszer sem s ha a retorikai művek e mintapéldányát elmondtam, nyugodtan halok meg.

— Csupán a magyar családokhoz küldött meghívókon értesitse hűveit, hogy szeptember első vasárnapján, tíz órakor, az egyházi adó leszállításának tárgyában, saját jól felfogott érdekében, kiki jelenjen meg az imaházban. Fejemet teszem rá, hogy mind ott lesz, s ön megboszulhatja magát.

— De bátyám, inkább emelni szándékozom az adót!

— Az előre látható higgadt kérdésekre ön azt fogja felelni: Uraim, itt végzetes tévedés forog fönn! A nyomdában »adó-megállapítás« helyett »adó-leszállítás« szedtek, mely figyelme-met kikerülte. — Tizenegy felé megérkeznek a német hivek s ekkor, ha többsége lesz, akár föl is emelheti a személyes illetokeket, mit szívből óhajtok.

— Márton bácsi, ha meghal, remek ötletért bebalzsamoztatom.

S Kalánka Ádám, öreg kollegájának vállait veregetve, kezét szorongatva, örült, mint az iskolás gyermek.

— Én pedig megyek s az »Igazság Kürtjének«, ígéretemhez képest, megírom a cikket.

Az első protestáns magyar szt. beszéd maradó emléket szült Mocsarason. Kalánka terhétől megkönnyebbült, az adót fölemelték, az intelligencia pedig hazamenet pogányul káromkodott.

Az »Igazság Kürtje« néhány nap mulva a következő hirt hozta:

— Magyarosodás Mocsarason. Mint egyik föltanu tudósítónk írja, a teljesen német ajku városkának

lutheráus egyházába a havi magyar isteni tisztelet esztendő óta be van hozva. Szeptember elsején a lelkész zsúfolt templom előtt beszélt magyarul. Sokszor hangoztatott állításunk megerősítésére szolgáljon ez újabb példa is, hogy az egyház első sorban van hivatva nemzeti nyelvünk terjesztésére. A kath. lelkészek tetterőt és buzdulást meríthetnének ez esetből. Az ottani érdemes intelligencián kívül az érdem oroszlánrésze kétségen fölül nagytiszteletű Kalánka Ádám lelképásztor urat illeti. Eljenek a moszarasi magyar németek!

A hírlapot olvasta mindenki. A tiszteletes otthon hallgatott, az intelligencia szögyelte magát, Márton bácsi pedig nevető göröcsökbe esett. A szuperintendes azonban komoly arccal megkérdezte a cikket, s elégtelen mormogta magában: Tudtam, mindig tudtam, hogy Kalánka való a németek közzé. Ha üresedés lesz, nagyobb német községbe segítem be. Hadd magyarosítson a derék fiu! . . .

T Á V I R A T O K.

Követeljük a revíziót.

Budapest, július 25. (Saját tud. táv.) Nagy feltűnést kelt a legújabb egyházpolitikai röpirat, amely jelszólul kitézi a revíziót: Címe a megjelent munkának:

A vallásháború Magyarországon.

A hitetlen állam küzdelme a kereszténység ellen.

Felhívás az anyaszentegyház védelmére.

Hatalmas munka ez, amely ellentállhatlan erővel támadja a rendszert s kimutatja, hogy mily eszközökkel döntöttek Magyarországot a vallásháborúba. Történelmi visszapillantást vet az egyházpolitikai küzdelemre s ráutal, hogy itt Tiszától Bánffyig mennyire csak a szabadelvű párt érdeke volt a küzdelem mozgatója.

A röpirat kitézi a következő programot:

I. »Követeljük a kötelező polgári házasság és az állami anyakönyvekről szóló törvények revízióját.« Igenis, követeljük!

II. »Küzdeni fogunk oly rendeletek és törvényjavaslatok ellen, melyek a kereszténység szellemével, hitelveivel ellenkeznek, avagy törvényesen bevett vallásfelekezetek között az ország érdekében visszaállítandó békés egyetértést veszélyeztetnek.« Igenis, küzdeni fogunk!

A néppárttól a következőleg emlékezik meg:

Legyenek nyugodtak a jók és tiszta lelkiük, s ne féljenek a néppárttól az igazak. Mert e párt kimondotta és megígéri, hogy: »a vallásfelekezetek jogait és szabadságát tiszteletben tartja és megóvni kívánja, de viszont a katolikus egyházat megillető jogokat és szabadságot is követeli.« Igenis, ez a vallásszabadság és viszonzosság.

A néppárt tehát a keresztény szeretetnek pártja. Párt, mely pártolja a kicsinyeket. Nép, mely magában foglalja a nagyokat. Kereszténység, mely az élet koronájáért mindent szenved és mindig küzdeni fog, hitéért vérének ontásáig harcolni kész, de ellenségeit gyűlölni nem képes. Párt, mely magyar, mert minden magyar honpolgárt egyenlő joggal testvérenek tekint. Párt, mely alkotmányos, mert törvénytelen eszközökhöz nyúlni nem fog. Párt, mely hazafias, mert ezer éves történetünk földjében gyökerezik s meg akarja tartani Magyarországot a magyaroknak, úgy, mint őseinktől örököltük,

Párt, mely királyi, mert hű. Erős párt, mert Istenben hisz és meg nem tagadja az Ur Jézus Krisztust.

Agliardi nunczius levele.

Budapest, július 25. (Saját tud. táv.) Agliardi nunczius Karlsbadból levélben válaszol a brassoi r. k. egyházkerület hozzáintézett részvétnyilatkozatára. A nunczius e levélben »kellemetlenségnek« (molestatio) nevezi a vele történeteket, s megköszönvén a bizalmi nyilatkozatot, óhajtását fejezi ki, hogy nagyobb bajok távolíttassanak el Mária országától.

Végleges kormány Ausztriában.

Lemberg, július 25. (Saját tud. táv.) Halban udvari tanácsos, a rechrath irdaigazgatója, tegnap ideérkezett és mindjárt tovább utazott a Badeni grófhöz Buskba. A lapok ezt, valamint Bilinski lovagnak, az államvasutak igazgatójának leMBERGI útját Badeni grófnak miniszterelnökké kinevezésével hozzák kapcsolatba. A Curir Lwowski szerint tanácskozásaik tárgyát az új kormány összeállítása képezi, a melyben Bilinski venné át a kereskedelmi tárczát.

Összeesküvés a czár ellen.

Budapest, július 25. (Saját tud. táv.) Posenből táviratozzák: A Dziennik Poznanski odesszai jelentése szerint ott a napokban több elfogatás történt. Beszéli, hogy a rendőrség olyan társaságnak jött nyomára, a mely a czár ellen annak a nyáron Krimbe teendő utazása alkalmával merényletet akart elkövetni.

Az örmény kérdés.

Konstantinápoly, jul. 25. (Saját tud. táv.) Az örmény kérdés a közel jövőben mindenestre elintézését nyer és pedig a hatalmak megelégedésére. A porta ugyanis el van határozva arra, hogy messzemenő reformokat létesít Armeniában és hogy Örményország helytartójává — a mennyiben a hatalmak ehhez hozzájárulnának — Sakir basát nevezi ki. A porta már közölte is ebbeli tervét a hatalmak képviselőivel, a kinek Sakir basa személye ellen semminemű kifogása nincsen, csak azokról az utasításokról kérnek tájékoztatást, a melyek az új helytartó kapni fog. Sakir basa persona grata az orosz udvarnál. Röviddel előbb a porta nagy követe volt a czárnál.

A Sztambulov gyilkosság.

Szófia, július 25. (Saját tud. táv.) A tegnapielőtt letartóztatott embert, aki magát Ivanovnak nevezte, a vizsgálóbíró ma szembesítette Guncsovval, Sztambulov szolgájával, aki tudvalevőleg az egyik gyilkost nyakán megsebesítette.

Guncsó tényleg felismerte benne a gyilkost, a kinek a nyakán sebet ejtett.

Az elfogott ember igazi neve Stavrov Atanáz.

A konverzió és a Rothschild-csoport.

Budapest, július 25. (Saját tud. táv.) A legutóbbi nagy konverzió elszámolása a Rothschild-csoportnak közel 40 millió korona tiszta nyereséget hozott. A Rothschild-csoport már szétszította e nyereséget tagjai között, s a tiszta nyereségnek mintegy 20 százalékát budapesti bankok kapták.

Közgazdaság.

Hogyan csinálják a buza árát?

Laptársunk a »H a z á n k« ezt igen szellemen és igen találóan a következőképpen írja le:

Mikor a magyar gazda eladta a gabonáját eltöpreng rajta, hogy mennyire megváltoztak az idők, ma már a termésnek nincs még csak anyagi értéke sem, amennyire az embernek belekerül úgy, hogy az ember valósággal rajta veszít a gazdálkodáson.

Azt mondják, Amerika, India vagy Oroszország az oka, amelynek fölösleges mennyiségű buzája és rozstermése lenyomja a gabonárait. Eddig megnyugodott a gazda ebben a fölvilágosításban, de aztán most végre eljutottunk oda, hogy nálunk a gabona jóval olcsóbb, mint az amerikai vagy indiai buza, akármennyi teremjen is és akármennyit importáljanak is hozzánk. Nem a külföldi verseny nyomta tehát le ily ballatlanul a gabonáinkat, nem is annyira a hibás, nagyon hibás kereskedelmi politika, hanem egy csomó lelkiismeretlen ember, a tőzdespekulánsok gonosz praktikái, a kik nevetve gyürik zsebre nyereségeiket, melyekkel millió magyar gazda szorgalmának gyümölcsét megsemmisítik.

A börze eleinte nagyon tisztességes intézmény volt, bár a magyar karakter minden tulajdonával homlokegyenest ellenkezik. De van egy ága, a határidő-üzlet, mely bámulatra ragadja a laikust, hogy egy ilyen intézményt lelkiismerettel bíró emberek hogyan tudnak maguk között megtérni? A határidő-üzlet nyomja le igazán a gabona árát, hogy az a néhány ezer ember tudjon kényelemben élni, a kik azt a hasznat vágják zsebre, amelyet a föld termése máskülönben a gazdának hajtana.

Az volna az igazság rendje, hogy csak a munka, meg a tőke jövedelmezzen. De ezeknek a határidőre spekulálóknak nincsen tőkájük, a mely kamatozna nekik, nem is a tisztességes munkájukból élnek, hanem a közvélemény meghamisításából, a mire már ezer meg ezer esz-közt találtak fel.

Bizonyára feltűnt már minden gazdának, hogy úgy tavasztájban, a mikor a gazda magtárai már üresek s az üzlet hirtelen élénkül, hihetetlen nagy kötésekét csinálnak. Megindul az üzlet, az árak emelkednek és esnek, egy szóval a tavasz életet önt a határidő-üzletbe is. Ilyenkor lehet látni, hogy az ügynök bemegy egy kávéházba.

— Hogy a buza? kérdi a főpinczér.

— 6.50.

— Junius elsejére?

— 6.90.

— Veszek kétezer mázsát.

Ezzel megkötik az üzletet. A főpinczér, a kinek nincs több pénze nyolczszáz forintnál, vesz kétezer mázsa búzát az ügynöktől, a kinek nincs egy félvéka gabonája sem. Letesznek »födözettel« 800 frtot s ha a juniusra kötött buza ára nem 6.90, hanem 6.95, akkor a főpinczér kap 100 forint nyereséget, de ha a buza ára esetleg csak 6.80, akkor az ügynök kap 100 frtot a födözetből nyereségül. Így tehát az ügynök eladott, a főpinczér pedig vett 2000 mázsa búzát, az üzletet le is bonyolították a nélkül, hogy bármelyik egy szem búzát is látott volna.

Tavaszzal rengeteg sok ilyen üzletet kötnek, a miről a gazda ujságjában olvasva, ha van még egy kis gabonája, azt féltékenyen őrizi, az ő egyszerű logikájával az árak emelkedését várva. Jön a nyár, közeledik az aratás ideje. Ilyenkor a börze emberei arra törekcsenek, hogy az árakat lehetőleg lenyomva a legolcsóbb áron jussanak hozzá a gabonához. A tavasszal még élénk volt az üzlet, de ilyenkor már »óriási készletekről«, sürgős kínálatokról s a lehető legkedvezőbb aratási kilátásokról beszélnek.

Ha Budapesten juniusban beborul az ég; az egész börze arról beszél, hogy az egész országban nagyszerű áldásos esőzések voltak. Ha meg jó idő van: akkor eo ipso jó termésnek kell lenni, mert »a juniusi nap meleg sugarai gyorsan érlelik a gyönyörűnek mutatkozó búzát, rozstot, stb.« Tehát a termés mindenképpen nagyszerű lesz, a tavalyi készlet még mindig igen nagy, a kínálat óriási, rendkívül sür-

gető, a nagy kartelmok nem vesznek, hanem beállanak spekulánsoknak: mindez elég czim arra, hogy a börze hiénái nevéstésesen potom áron vásárolják össze a magyar gazdák gabonáit, a melyet alkalmas időben jó pénzért fognak eladni.

Az aratáskor megint rengeteg sok határ-idő-üzletet kötnek, természetesen olyan emberek, a kiknek nincsen pénzük, se gabonájuk. csak azért, hogy a általuk rendkívül olcsón állított megvett óriási gabonátömegek imponáljanak a szegény gazdáknak, hogy kis termését ugyanolyan olcsó árért odaadja, mint a mily árban százezer métermázsákra csinálnak a börzén kötéseket.

Ezek a templom egerénél is szegényebb de rendkívül élelmes népségek vonják el a magyar gazdától azt a tisztességes jövedelmet, a melyet szorgalmas munkásságukkal és földben fekvő tőkájük után megérdemelnek. És nincs a ki üzemeiket ellenőrizné. Sz. L.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 24.

Budapest, július 24. I. Készárüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 14.000 q. hazai búzát 5—10 magasabb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom.

Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.50 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.

Árpa irányzata és ára változatlan.

Zab irányzata valamivel szilárdabb. Elkelt 6.40—6.45 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára		Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki — — uj	78	6.75	6.80	79	6.80	7.00
» — — uj	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
» — — uj	82	6.95	7.00	—	—	—
Pestvidéki — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai — — uj	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
» — — uj	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
» — — uj	82	7.00	7.05	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1½ centt. olcsóbb áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 4—5 krral javultak

Előfordult kötések: buza őszre 6.52—6.55 frt rozs őszre 5.54—5.57 frt, tengeri július—augusztusra 5.93—5.95 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.93—5.95 frt, zab őszre 5.63—5.65 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 9.50—9.60 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.53—6.54 forinton, rozs őszre 5.57—5.59 frton, tengeri júliusra—aug. 5.94—5.96 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.95—5.96 frton, zab őszre 5.64—5.65 frton, káposzta-repeze augusztusra—szeptemberre 9.50—9.60 forinton.

Sertés-üzlet.

K ő b á n y a, július 23. Készlet: 29.112 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; közép: 34—37 kr.; Fialat nehéz: 50—52 kr.; Fialat közép 48—50 kr.; Fialat könnyű 47—48 kr.; Szerbiai nehéz 49—50 kr.; közép 49—50 kr.; könnyű 48—49 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék	99.50
Magyar vasúti kölesön aranyban 4½%	125.25
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2½%	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	157.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	146.25
Oszták járadék papírban	100.50
Oszták járadék ezüstben	100.75
Oszták járadék aranyban	123.50
Oszták korona járadék	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	1060.—
Magyar hitelbank részvény	487.—
Oszták hitelintézet részvény	398.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	430.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	900.—
Német birodalmi márka	59.45
London vista	121.50
Paris vista	48.05
20 márkás arany	11.88

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet 84. sz.

V. Kis bérlet 4. sz.

Páros.

Páros.

Pénteken, július hó 26-án bérletfolyamban

Pállfy Nina k. a. vendégfelleptével:

A kis alamuszi.

Operette. Irta: Bokor József.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, 1895. július hó 27-én,

Pállf Nina kisasszony vendégfelleptével:

Suhancz.

Operette.

NYILTTÉR.

Kiadó lakások.

Az Apáczá-utca 3-ik számú bérházban

(ahol a TISZANTUL szerkesztősége és kiadó-hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 15—0 kiadók.

Értekezhetni Dr. SCHWEIGER EDE

ügyvédnél Apáczá-utca 383—18. szám.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes ásványvizet képzeli sem lehet.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: ... a bodoki »Matild-forrás« vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radcini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Marqit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s különö kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító czélokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak járulnak mellette. Verkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Értendő italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a »Matild« víz igazán pompás ital.

Arjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és csomagoló kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel

175 16—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) Bodok (Háromszékmegye.)

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a nyár folyamán minden héten személyesen lemegyek a

Tiszára halásztatni

és így azon kedvező helyzetben leszek, hogy minden pénteken este a „POTYKA“ vendéglő kerthelyiségében frissen fogott halakból készült halpaprikással és rántott harsával

szolgálhatok. — A halastély folyó hó 5-én (pénteken) kezdtem meg és ez estére lehozatom a tiszai halászlégyent, a ki a Tisza partján divó szokás szerint szabad tűznél bográcsban fogja a halászlévet megfőzni. — A halastély kezdete d. u. 6 órakor. — Kellemetlen idő esetén is megtartom, miután fedett helyiséggel bőven rendelkezem. — Ugy ezen, mint minden alkalommal b. látogatást kér,

kiváló tisztelettel

FEKETE JOZSEF, vendéglős.

176 4—0

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. Áll 3 osztályból. Nyilvánossági és egy évi önként sségi joggal felruházva.

A nagyváradon kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 4—15

PROPPER N. JÁNOS,

igazgató.